

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 12CoP/13/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2223203806
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2223203806.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Katarína Slováčeková a Mgr. Andrea Hadnagyová, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté deti: 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX a 2/ B. C. B., nar. XX.XX.XXXX, obe trvale bytom D. E. XXX/X, F., deti rodičov: matka – D. B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/X, F., právne zastúpená: Záhoráková & Partners, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Krasovského 13, Bratislava, IČO: 47 232 412, a otec – G. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. E. XXX/X, F., právne zastúpený: JUDr. Juraj Czirfusz, advokát so sídlom Hlavná 48, Dunajská Streda, o nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní matky proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 15P/196/2023-131 z 15. decembra 2023, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie r u š í a v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie výrokom I. zamietol návrh matky maloletých na nariadenie neodkladného opatrenia a výrokom II. rozhodol, že matka maloletých nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Po právnej stránke súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil § 324 ods. 1, 325 ods. 1 z. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 2 ods. 1, § 360 ods. 1, § 366, § 367 ods. 1 z. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), čl. 5, § 28 ods. 1 a 2, § 36 ods. 1 z. č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“), čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Vecne uznesenie odôvodnil tým, že matka sa návrhom doručeným súdu prvej inštancie dňa 10.12.2023 domáha zverenia maloletých do jej osobnej starostlivosti na čas do rozvodu, ako aj úpravy styku otca s maloletými na čas do rozvodu a to tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletými každý utorok a vo štvrtok v čase od 15.00 hod. do 19.00 hod., párný týždeň v piatok od 16.30 hod. do nedele do 16.00 hod., okrem obdobia školských prázdnin. Zároveň otec je oprávnený stretávať sa s maloletými počas letných prázdnin každý rok v čase od 01.07. od 9.00 hod. do 15.07. do 9.00 hod. a od 31.07. od 9.00 hod. do 14.08. do 9.00 hod., počas jarných prázdnin každý párný rok od prvého dňa školských prázdnin od 9.00 hod. do posledného dňa prázdnin do 16.00 hod., počas veľkonočných sviatkov každý nepárny rok od štvrtku od 10.00 hod. do pondelka do 17.00 hod., každý párný rok od 24.12. od 9.00 hod. do 24.12. do 18.00 hod., 26.12. od 9.00 hod. do 18.00 hod., každý nepárny rok od 29.12. od 9.00 hod. do 02.01. do 10.00 hod. nasledujúceho párneho kalendárneho roku. Súd prvej inštancie po oboznámení sa s obsahom návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ako aj s podstatným obsahom spisu a správou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny zo dňa 14.12.2023 dospel k záveru, že matka dostatočne neosvedčila neodkladnosť a naliehavosť navrhovaného neodkladného opatrenia, ktoré by vyžadovalo okamžitý zásah súdu. Nebola preukázaná ani potrebná predbežná ochrana, ani odôvodnená bezprostredne hroziaca ujma maloletým, či potreba dočasnej úpravy pomerov rodičov vo vzťahu k maloletým pre nebezpečenstvo ujmy vo vývine maloletých. Maloletý B. C. žije s matkou v H., čiže fakticky sa v starostlivosti matky nachádza. Maloletá A.

od novembra 2023 býva u otca v rodinnom dome v F. a jednoznačne vyjadrila svoj názor, že chce ostať bývať s otcom v F.. Matka vo svojom návrhu tvrdí, že otec nezvláda starostlivosť o maloletú a zamedzuje styk matky s dcérou. Z doposiaľ osvedčeného stavu však nemožno vyvodiť záver o bezodkladnej potrebe zverenia maloletých do osobnej starostlivosti matky, keďže matka svoje tvrdenia ničím nepodložila ani neosvedčila. Nepreukázala ani to, v čom vidí nevyhnutnosť dočasnej úpravy pomerov neodkladným opatrením, teda prečo sa vyžaduje okamžitý zásah súdu na vydaní takéhoto neodkladného opatrenia. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení prihliadol na najlepší záujem maloletých, na ochranu ich života, zdravia a zdravého duševného vývoja, pričom v neposlednom rade zohľadnil aj vôľu maloletej A., a to s prihliadnutím na participačné právo maloletej na konaní vzhľadom k jej veku a rozumovej vyspelosti. Situácia v rodine maloletých nevyžaduje okamžitý zásah na riešení pomerov účastníkov dočasne vydaním navrhovaného neodkladného opatrenia. Pomery v rodine sú nateraz zastabilizované, je v záujme maloletých, aby takáto úprava starostlivosti zostala do času, kým vo veci nebude meritórne rozhodnuté po riadnom dokazovaní. Bez dôkladného posúdenia a porovnania pomerov na strane matky a otca, a predovšetkým posúdenia návrhu s prihliadnutím na najlepší záujem maloletých nie je možné rozhodnúť neodkladným opatrením. V danej veci neexistuje hrozba ujmy na právach maloletých, ktorú by bolo dôvodné odstrániť formou nariadenia požadovaného neodkladného opatrenia. Nariadením neodkladného opatrenia by vo vzťahu k maloletej A. mohlo dôjsť k narušeniu jej priaznivého vývinu.

3. O trovách konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 52 CMP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, zohľadňujúc, že uznesenie o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa v zmysle ust. § 331 ods. 1 veta druhá CSP ostatným účastníkom nedoručuje.

4. Proti tomuto uzneseniu súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie matka maloletých prostredníctvom právnej zástupkyne. Namietala, že prvoinštančný súd nesprávne a neúplne zistil skutočný stav vecí, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí.

5. Súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní spoľahol len na vyjadrenie maloletej A. o tom, že chce byť s otcom bez toho, aby sa riadnym spôsobom vysporiadal so súvisiacimi skutkovými okolnosťami opísanými a preukázanými matkou. Názor maloletého dieťaťa je len jeden z postulátov pri posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa. S ohľadom na vek maloletej nemôže ísť o zásadný dôvod, ktorý by determinoval jej záujem. V tejto súvislosti treba poukázať na čl. 5 zákona o rodine a čl. 3 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 9 ods. 1 a 3, čl. 18 ods. 1 a čl. 29 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, pričom zo záverov súdu prvej inštancie nevyplýva, ako sa vysporiadal s tým, či uvedené práva maloletej boli splnené v kontexte posudzovania jej záujmu. Súd prvej inštancie fakticky akceptoval svojvôľu otca izolovať maloletú od matky tým, že otec protizákonne odmieta pustiť matku do rodinného domu v F. za účelom starostlivosti o maloletých. Prvoinštančný súd nekriticky kládol dôraz na tvrdenie maloletej A., že odmieta byť s matkou, hoci je zrejmé z ich komunikácie, že maloletá A. v závislosti od dĺžky pobytu u otca mení svoje názory na bývanie s matkou a so súrodencom. Neprípustne tiež akceptoval ohrozenie vývinu maloletej A. zásahom otca a jeho starej matky do duševnej a citovej identity maloletej, nakoľko podporujú jej nelogické odmietanie bývať a komunikovať s matkou. Maloletá A. je vystavená konfliktu lojality. Súd prvej inštancie akceptoval situáciu, v ktorej nie sú vytvorené podmienky pre maloletú A. na rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, ako aj súrodencom. Matka sa usiluje o pravidelný kontakt medzi otcom a maloleťou B. C., hoci otec neprejavuje o svojho syna záujem. Otec však kladie prekážky kontaktu matky s maloleťou dcérou. Súd prvej inštancie poprel právo maloletého dieťaťa na udržiavanie pravidelných osobných kontaktov s oboma rodičmi a uprel právo matke na výchovu a vývoj dieťaťa. Izolácia maloletej A. od matky nie je v jej objektívnom záujme. Súd prvej inštancie sa nijako nezaoberal tým, že o maloletých sa od narodenia až doposiaľ starala matka; otec bol s maloleťmi sám len po dobu štyroch dní v Chorvátsku; maloletá A. je v predpubertálnom veku; otec vulgárne zaútočil na matku, ktorá sa chcela dostať do rodinného domu v F.; maloletá A. prestala navštevovať krúžky, riadne si neplnila povinnú školskú dochádzku, nie je v kontakte so svojím bratom B. C., ktorý býva s matkou v H..

6. Od vydania uznesenia sa udiali aj ďalšie skutočnosti, ktoré nevedli k žiadnemu predbežnému usporiadaniu vzájomných vzťahov. Dňa 15.12.2023 sa uskutočnilo stretnutie rodičov a ich právnych zástupcov, počas ktorého bolo ustálené, že otec nemá žiadny záujem o obnovu manželstva. Vo vzťahu k starostlivosti o maloleté deti matka navrhla kompromisné riešenie, aby jej bol sprístupnený vstup do rodinného domu v F. s tým, že po dobu školských prázdnin a kým sa neustáli forma starostlivosti o

maloleté deti prípadnou dohodou, obaja rodičia by sa vo výchove maloletých striedali v mieste spoločnej domácnosti. Otec s uvedeným nesúhlasil. Matka vo veci navrhla psychologické poradenstvo za účelom zlepšenia komunikácie medzi rodičmi a s maloletými deťmi, čo otec najskôr rezolútne odmietol, následne sa vyjadril, že o tom považuje. Ani po mesiaci nie je výsledok jeho uvažovania známy, nakoľko v tejto veci nekomunikuje. Otec doposiaľ neprezentoval žiadny návrh ohľadom starostlivosti o maloleté deti. Usiluje sa predĺžiť stav izolácie maloletej A. od matky a súrodenca. O maloletú A. sa stará matka otca. V čase od 20.12.2023 do 28.12.2023 bol otec hospitalizovaný, pričom nesúhlasil s tým, aby sa maloletá A. stretla s matkou a bratom. Potom, čo sa matke nepodarilo telefonicky skontaktovať s maloletou A., sa dňa 25.12.2023 matka spolu s maloletým B. C. a I. B. dostavila do rodinného domu v F. a žiadala, aby jej bola maloletá odovzdaná. Maloletá A. sa v rodinnom dome nenachádzala, mala byť u otcovej sestry D. D.. Starý otec C. B. odmietol vpustiť matku s maloletým B. C. do rodinného domu. S matkou komunikovala len D. D., ktorá odmietla sprostredkovať akýkoľvek kontakt matky s maloletou A. a ani nechcela umožniť, aby sa súrodenci videli cez plot a maloletej boli odovzdané vianočné darčeky. Napokon predsa len k odovzdaniu vianočných darčiekov došlo. Za účelom riešenia vzniknutej situácie, v ktorej sa o maloletú A. nestaral otec, ale jeho sestra a jeho matka, navštívila matka dňa 29.12.2023 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda so žiadosťou o pomoc, avšak tento neprijal žiadne opatrenia a oznámil matke, že vo veci konať nemôže.

7. Maloletá A. koná pod zjavným manipulatívnym vplyvom otca, otcovej sestry a starej matky, ktorí podporujú jej predpubertálne, nevyspytateľné správanie vzdoru, čo vyplýva z prehľadu komunikácie medzi matkou a maloletou v období od 12.11.2023 do 19.12.2023.

8. Matka nespochybnila vyjadrenie maloletej A. o tom, že medzi nimi došlo ku konfliktu, avšak tento sa odohral dňa 12.11.2023 v dôsledku predpubertálnych výchovných problémov s maloletou. Už v deň konfliktu maloletá s matkou bez akýchkoľvek problémov komunikovala. Nasledujúce dni posielala matke pozitívne správy, pričom v žiadnej z nich ani len nenaznačovala to, čo tvrdila dňa 14.12.2023 Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, ktorého navštívila v sprievode otca, že sa „bojí matky“, že ju matka „často zbila“ a „neskutočne na ňu kričí a hovorí jej nepekne veci“, že dňa 17.11.2023 maloletú matka „zbila veľmi a strašne škaredo jej nadávala“, a že jej v tejto súvislosti „krvácalo z nosa“. Tieto tvrdenia maloletej nie sú pravdivé. Maloletá ich uviedla potom, čo zjavne z podnetu otca a starej matky začala obmedzovať komunikáciu s matkou, a to až po 07.12.2023, kedy maloletá oznámila matke, že má zvýšenú teplotu a kedy sa matka intenzívne dožadovala stretnutia s ňou (o to viac, keď mala vedomosť o tom, že maloletá nenavštívila žiadneho lekára). V tejto súvislosti aj otec vo svojom vyjadrení k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zo dňa 13.12.2023 (t. j. v čase, kedy maloletá A. bola v jeho starostlivosti) uviedol rovnaké vyjadrenia, že matka mala fyzicky napadnúť maloletú, ktorú mala „tahať za vlasy a vyfackovala ju tak, že maloletej krvácalo z nosa“, že sa maloletá „bojí“ byť v spoločnosti matky.

9. Dôvod klamstiev maloletej A. je potrebné vidieť práve v jej predpubertálnom veku, kedy sa začali objavovať závažné výchovné problémy, ktoré začala matka riešiť za pomoci mediátorky a rodinnej terapeutky D. B. D.. Rodinná terapeutka tiež konštatovala, že vzťah maloletej A. k matke je premenlivý, matke vyčítala jej prísnosť vo výchove, mala pocit, že matka má lepší vzťah s mladším súrodencom. Maloletá A. videla rolu matky jednostranne, a to hlavne negatívne, úsilie matky brala ako samozrejmosť, napr. učiť sa spolu, venovať sa jej problémom, nepripúšťala si, keď ju matka pochválila alebo rozprávala o tom, že ju má rada.

10. Problémy s výchovou u maloletej A. sa objavili až v jej predpubertálnom období. Dovtedy bol vzťah matky a maloletej bezproblémový, blízky, ich citová väzba bola veľmi silná. Triedna učiteľka konštatovala, že v priebehu školského roka 2023/2024 sa u maloletej naplno prejavilo predpubertálne komplikované správanie. Neustále sa snažila upútať na seba pozornosť, nepozdávalo sa jej deliť sa o svoje kamarátky s inými, ľahko sa urážala. V poslednom období sa začalo meniť správanie maloletej voči učiteľom – vymýšľala si, urážala sa a pod.

11. Matka nesúhlasila s tvrdeniami otca o jej zhoršujúcich sa psychických problémoch a suicidálnych sklonoň, v dôsledku ktorých mala v prítomnosti maloletých vypiť 3 pohára Algifenu. Úmyslom otca je spochybniť rolu matky a vykresliť ju ako psychicky labilnú osobu, ktorá sa nedokáže postarať o maloletých. Matka sa od júna 2022 zúčastňuje terapie so psychoterapeutkou A. A. G. B. za účelom zvládnutia problému jej zneužívania v detstve. Podľa vyjadrenia A. A. B. zo dňa 14.12.2023 matka nie je agresívnou osobnosťou, nemá suicidálne sklony, nemá poruchu osobnosti, je schopná sa starať o svoje

deti z hľadiska emocionálneho i duševného. Matka je schopná naplniť materské úlohy a vie dať deťom emocionálnu podporu. V deň, kedy matka užila algifen, pociťovala silné bolesti v oblasti brucha, ktoré sa pokúsila utlmiť práve algifenom, ktorý mal v dispozícii otec. Nepokúsila sa o samovraždu predávkovaním algifenom. Predávkovanie týmto liekom nespôsobuje smrť pacienta, v prípade užitia vyšších dávok sa môžu vyskytnúť príznaky ako závrat, bolesti brucha, psychomotorický nepokoj, epileptické kŕče a podobne. Problémy, ktoré mala matka súviseli s bolesťami chrbtice, na ktoré je liečená a ktoré vznikli v dôsledku konania otca, ktorý je dňa 24.08.2023 nečakane v bazéne hodil maloletého B. C. takým spôsobom, že jej spôsobil cervikokraniálny postraumatický syndróm s obmedzenou rotáciou hlavy.

12. Nie je v záujme maloletej A., aby sa o ňu starala otcova sestra a jeho matka a aby tieto osoby boli fakticky uprednostňované pred matkou maloletej. Tieto osoby umožnili, aby si dňa 19.12.2023 maloletá obliekla do školy nevhodné oblečenie (vyzývavú minisukňu, tenké, letné pančuchy a vysoké čižmy). V lete 2023 si stará matka v čase, kedy bola maloletá u nej, nevšimla, že si prezerá domáce porno jej manžela na iPade, čo maloletú šokovalo a bolo potrebné, aby túto situáciu matka riešila aj pomocou mediátorky, nakoľko otec sa odmietol vzniknutým problémom zaoberať. Maloletá si počas pobytu s otcom stiahla aplikáciu J., cez ktorú komunikovala s neznámym údajne šestnásťročným mladíkom z Maďarska, ktorý od nej vylákal osobné údaje. Nevyzretý postoj otca k výchove maloletých možno vidieť aj v tom, že sa nestretáva s maloletým B. C.. V danej veci je potrebné dočasne upraviť pomery rodičov pri výkone starostlivosti o maloleté deti tak, aby obaja rodičia mohli zodpovedne vykonávať svoje práva a povinnosti a aby nedošlo k pretrhnutiu súrodeneckých vzťahov.

13. Záverom odvolania matka navrhla, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že nariadi neodkladné opatrenie v navrhovanom znení.

14. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom, účastníkom konania, matkou maloletých detí (§ 359 CSP a § 7 CMP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 a § 357 písm. d) CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), a že odvolateľka použila zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP a § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez ohľadu na rozsah (§ 65 CMP) a dôvody odvolania (§ 66 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

15. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadala, aby súd zveril maloleté deti do jej osobnej starostlivosti a upravil styk otca s maloletými deťmi.

16. Odvolací súd preskúmal podané odvolanie, oboznámil sa s obsahom spisu a dospel k záveru, že pre rozhodnutie súdu neboli splnené procesné podmienky, keďže maloleté deti neboli v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom, čím im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Účastníkmi konania vo veciach starostlivosti o maloleté dieťa sú rodičia a maloleté dieťa, pričom maloleté dieťa ako účastník konania je procesne spôsobilé len v obmedzenom rozsahu v zmysle § 9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Súd je preto povinný vždy ako predbežnú otázku skúmať procesnú spôsobilosť dieťaťa v konkrétnom konaní a to v súlade s kritériami uvedenými v § 9 Občianskeho zákonníka. V prejednávanej veci sú účastníkmi konania maloleté deti (vo veku 12 a 9 rokov), preto vzhľadom na svoju nedostatočnú rozumovú a vôľovú vyspelosť musia byť v konaní zastúpené.

17. Podľa § 31 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé.

18. Podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine, žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať (ďalej len „kolíznym opatrovník“).

19. Podľa § 31 ods. 4 Zákona o rodine, na ustanovenie kolízneho opatrovníka sa primerane použijú ustanovenia § 60 a 61. Funkcia kolízneho opatrovníka zaniká ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený.

20. Podľa § 35 CMP, súd je povinný zistiť skutočný stav veci.

21. Podľa § 36 CMP, súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu veci.

22. Podľa § 117 CMP ak treba, aby za maloletého konal opatrovník, súd na návrh ustanoví za opatrovníka najmä blízku osobu maloletého, u ktorej je predpoklad, že bude konať v záujme maloletého, ak s ustanovením súhlasí. Inak ustanoví za opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

23. V prejednávanej veci sú účastníkmi konania aj maloleté deti, kde však u ich zákonných zástupcov (rodičov) je pochybnosť o možnej kolízii záujmov. Bolo preto namieste, aby súd maloletým deťom ustanovil kolízneho opatrovníka. Funkciou opatrovníka je povinnosť chrániť práva a právom chránené záujmy maloletých detí v konaní, pričom opatrovník pri ochrane práv dieťaťa zohľadňuje aj názor detí k prejednávanej veci. Opatrovník má právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, navrhovať vykonanie procesných dôkazov, a taktiež navrhovať súdu, ako má vo veci rozhodnúť vzhľadom na záujem detí a názor detí k prejednávanej veci, ktorý súdu prezentuje.

24. V preskúmvanej veci sa nepochybne nejedná o prípad urgentného zásahu súdu v prípade ohrozenia života, zdravia a priaznivého vývoja maloletých detí podľa § 365 CMP, kedy súd musí vydať neodkladné opatrenie najneskôr do 24 hodín od doručenia návrhu. Keďže teda nejde o prípad neodkladného opatrenia vo veciach ochrany maloletých detí podľa § 365 CMP, v ktorom ako v jedinom prípade zákon upúšťa od nutnosti ustanovovať maloletým deťom procesného opatrovníka (§ 365 ods. 4 CMP), bolo preto povinnosťou súdu prvej inštancie ustanoviť maloletým deťom procesného opatrovníka a aj s ním konať, v prípade potreby aj jeho prostredníctvom zisťovať skutočnosti potrebné pre rozhodnutie. Kolíznemu opatrovníkovi je potrebné doručovať rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a tento má právo podať proti nemu odvolanie, a v prípade ak bolo podané odvolanie proti zamietajúcemu rozhodnutiu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, musí byť aj kolíznemu opatrovníkovi umožnené právo vyjadriť sa k odvolaniu a k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

25. Je namieste pripomenúť, že ani neodkladné opatrenie – a to napriek svojim osobitostiam ako inštitútu umožňujúcemu v zjednodušenom procesnom postupe súdu vydať rozhodnutie len na základe osvedčenia podstatných skutočností bez vykonávania obširného dokazovania – nie je možné nariadiť bez toho, aby mal súd vedomosť o existencii relevantných skutočností. Na druhej strane však treba vziať do úvahy, že v prejednávanej veci ide o konanie, ktoré súd môže začať aj bez návrhu a preto pokiaľ z návrhu resp. aj z vyjadrení vyplýva, že by mohlo ísť o ohrozenie oprávnených záujmov maloletých detí, je povinnosťou súdu obstarat' si doplňujúce informácie ex offo – najčastejšie práve prostredníctvom kolízneho opatrovníka.

26. Pri nariaďovaní neodkladného opatrenia musia byť osvedčené okolnosti, z ktorých sa vyvodzuje opodstatnenosť návrhu na toto opatrenie. Miera osvedčenia sa riadi danou situáciou, najmä naliehavosťou jej riešenia. Preukázanie alebo aspoň osvedčenie skutočností odôvodňujúcich nariadenie neodkladného opatrenia sa posudzuje tak podľa obsahu návrhu, pripojených listín a skutkových okolností z nich vyplývajúcich, ale aj dôvodnosti návrhu z hľadiska právneho posúdenia veci. Účelom neodkladného opatrenia je totiž rýchle a pružné riešenie tej situácie, ktorá vyžaduje okamžitý zásah súdu (porovnaj Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo 3/2010).

27. Otec vo svojom vyjadrení uviedol, že v súčasnosti nie je dôvod na vydanie neodkladného opatrenia, nakoľko strany – rodičia zohľadnili vôľu maloletých detí s tým, že maloletý syn žije s matkou – navrhovateľkou v byte v H. a maloletá dcéra žije s otcom – odporcom v dome v F.. Nemožno, ale ignorovať tvrdenie matky, že styk s maloletou dcérou neprebíha a zároveň aj otcom tvrdené skutočnosti, že maloletá má odmietavý prístup k svojej matke, bojí sa v jej spoločnosti, obáva sa kontaktu s ňou, odmieta sa s matkou stretnúť a chce trvalo žiť s otcom, keď matka sa pokúša maloletú prinútiť na

spoločné stretnutia a zobrať ju zo sebou. Samotná maloletá pred Úradom práce sociálnych vecí a rodiny uviedla, že matka ju veľakrát chce telefonicky kontaktovať, ale ona jej hovor častokrát neberie, ktoré skutočnosti nasvedčujú minimálne o potrebe upraviť styk matky s maloletou dcérou, pokiaľ súd zohľadní vyjadrenie maloletej o tom, že sa nechce vrátiť k matke a chce zostať u otca.

28. Po oboznámení sa s obsahom spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie sa pri posudzovaní potreby neodkladnej úpravy pomerov argumentačne nevenoval skutočnosti, že v prejednávanej veci nejde o prípad, kedy by výkon rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, vrátane úpravy styku otca s maloletými deťmi, bol upravený skorším rozhodnutím súdu, resp. dohodou rodičov. Pokiaľ aj mal za to, že matkou uvádzané skutočnosti nie je možné považovať za dôvody odôvodňujúce okamžitý zásah súdu, nakoľko tieto skutočnosti neboli osvedčené, bolo potrebné prihliadnúť aj na vyjadrenie tak maloletej pred Úradom práce sociálnych vecí, ako aj na vyjadrenie otca, z ktorých si súd prvej inštancie už vie vyvodiť záver, či je potrebná ingerencia zo strany súdu, zohľadňujúc najlepší záujem maloletého dieťaťa, tak aby bol zachovaný kontakt maloletej s oboma rodičmi, aby sa mohli upevňovať a rozvíjať vzťahy rodiča a maloletého dieťaťa. Je celkom zrejmé, že vzťah maloletej A. s matkou je natoľko narušený, že styk sa matkou nerealizuje vôbec. Postupná sanácia vzťahov medzi matkou a maloletou vyžaduje určitý čas a postupnosť, avšak pokiaľ sa styk nebude realizovať vôbec, môže to viesť jednak k prehĺbovaniu negatívneho vzťahu medzi maloletou a matkou a jednak k nepriaznivým následkom na zdravý psychický vývoj maloletej A..

29. Podľa § 389 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak
a/ neboli splnené procesné podmienky,
b/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom,
c/ súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal navrhované dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, alebo
d/ nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

30. Podľa § 380 ods. 2 CSP, na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

31. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil z dôvodu, že neboli splnené procesné podmienky, pretože maloleté deti napriek absencii úplnej procesnej spôsobilosti, neboli riadne zastúpené, a tiež z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a pre nevykonanie dôkazov (§ 389 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP), a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V ďalšom konaní súd obratom ustanoví maloletým deťom kolízneho opatrovníka a po opätovnom posúdení informácií o relevantných skutočnostiach aj s prihliadnutím k už podaným písomným vyjadreniam účastníkov (aj odvolania matky maloletej) následne posúdi, či tu je alebo nie je potreba nariadenia neodkladného opatrenia v záujme ochrany práv maloletých detí, a ak áno, akého neodkladného opatrenia, pričom súd nie je nijako viazaný návrhom. Nové rozhodnutie súd stručne a výstižne zdôvodní tak, aby sa jeho právne závery opierali o skutkové zistenia vyplývajúce z dokazovania.

32. O prípadnej náhrade trov odvolacieho konania bude rozhodnuté v rozhodnutí, ktorým sa toto konanie bude končiť (§ 52 až 58 CMP v spojení s § 396 ods. 1 CSP).

33. Senát odvolacieho súdu toto uznesenie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).